

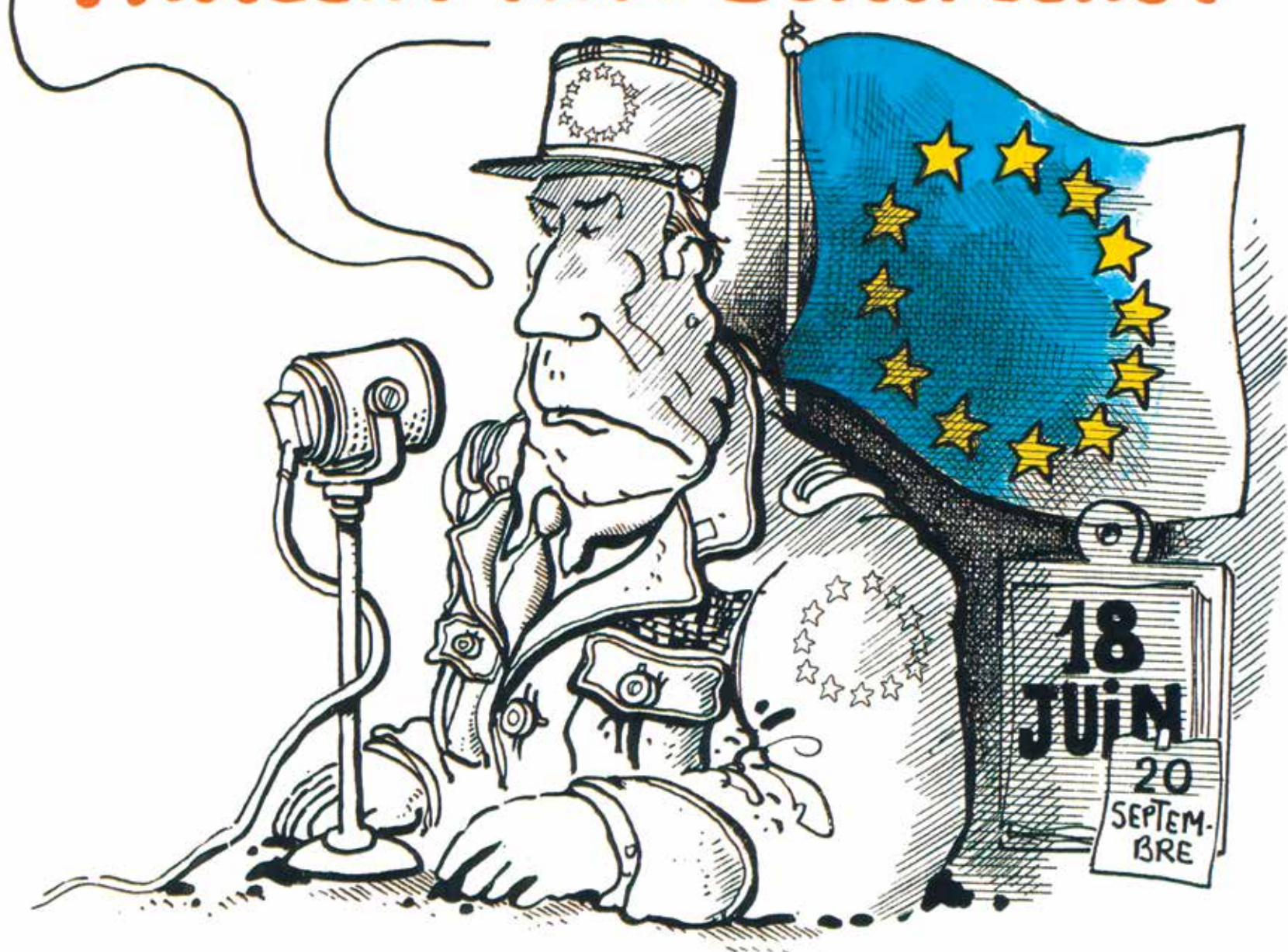

SCHERTS

VAN MAASTRICHT TOT BREXIT

Cartoons uit de internationale media

**ICI MAAAASTRICHT!
LES EUROPÉENS
PARLENT AUX EUROPÉENS!**

Plantu (Frankrijk), z.t. (President Mitterrand in de huid van generaal De Gaulle in 1940), 1992

VROLIJKE KOMMA'S DIE BIJTEN

H

umor kan dodelijk zijn. De fatwa tegen Deense en Franse cartoonisten en de bloedige aanslag op de redactie van het Franse satirische weekblad Charlie Hebdo staan nog vers in het geheugen.

Cartoons gaan altijd over sensibele onderwerpen. En bestrijken een domein dat zich ergens tussen het intellectuele debat, het hart en de onderbuik bevindt. Een tentoonstelling van cartoons is dus geen vrijblijvende gebeurtenis.

Het onderwerp bij de cartoonexpositie SCHERTS is de Europese Unie, een ooit blijmoedig aangevangen project, dat sinds enkele jaren door diverse crises aan het wankelen is geslagen. Die opeenvolgende crises bieden ruimte aan een waaier van critici van zowel linkse als rechtse signatuur. Ooit werden zij als pretbedervers weggehoond, inmiddels kunnen zij rekenen op het nodige begrip.

Het Europese gebouw, waarvan in 1992 in Maastricht de eerste steen gelegd werd, is toe aan verandering. De een wil reparatie, de ander is voor afbraak. Maar niemand weet hoe het aan te pakken. Reden te meer om ons niet in dat debat te mengen.

De cartoons in *SCHERTS* tonen aan dat ook het Europese project vanaf het eerste begin aanleiding bood tot spot. Aan mooie ideeën liggen nu eenmaal vaak onenigheid en tal van deelbelangen en misverstanden ten grondslag.

Hoe kan het anders dat het verenigde Europa eerder vereenzelvigd wordt met de gemeenschappelijke munt de euro dan met democratie, om welk idee ooit

Cartoons sturen mede de publieke opinie, ook als ze gaan over de EU. Sinds de ondertekening van het Verdrag van Maastricht, begin 1992, nemen cartoonisten het Europese gebouw onder vuur. “Laat dit dus een oproep zijn om ons te verplaatsen in die andere Europa’s, waarvan wij zo verdomde weinig weten.” **DOOR AD HIMMELREICH**

Griekenland als historische bakermat in de eurozone werd binnengeloofd? Het is maar één voorbeeld van beeldvorming, die wij terugzien in de cartoons. Maar cartoons zijn pas echt geslaagd, wanneer zij tenminste twee tegenovergestelde dingen tegelijk doen: de tragiek rond een specifieke situatie of vooraanstaande persoon blootleggen én lachen om de menselijke komedie in het algemeen.

Cartoons sturen mede de publieke opinie, door hun directe beeldtaal en door de relatief hoge oplages waarin ze verspreid worden. Hierbij spelen de technische mogelijkheden een ondergeschikte maar cruciale rol.

De geschiedenis van de cartoon gaat grotendeels gelijk op met die van de pers en de moderne media. Bekende voorlopers zijn de 18de eeuwse kunstenaar William Hogarth, de 19de eeuwse Honoré Daumier, en iets dichterbij in de tijd, Louis Raemaekers uit Roermond. Hogarths moraliserende, satirische portretten en taferelen bezorgden hem grote

populariteit. Hogarth geldt tegelijk als een van de voorlopers van het stripverhaal, net als de 19de eeuwse satirische tekenaar Wilhelm Busch. Schilder en beeldhouwer Daumier was bij leven vooral bekend als politiek en sociaal satiricus, onder meer door de verspreiding van lithografieën.

Deze pioniers waren vooral begenadigde portrettisten, die scherp achter het aangezicht keken. Tot dan gaat het vooral om sociale en doorgaans indirecte, maar in die tijd minstens zo voelbare politieke kritiek. Hoe anders was Raemaekers' beeldende aanklacht tegen de Duitse oorlogsmachine in de Grote Oorlog. Zijn litho's hebben er zelfs mede toe bijgedragen, dat de Verenigde Staten zich in het conflict, later omgedoopt tot Eerste Wereldoorlog, gingen mengen; de expressief uitgebeelde verontwaardiging sprak een brede massa mensen aan.

Aan de andere, duistere kant van het morele spectrum herinneren wij ons de kwaadaardige karikaturen van joden in bijvoorbeeld Nazi-Duitsland en Sovjet- >>

‘Het gaat over ons onvermogen om als bewoners van de villawijk van de wereld een zinnig antwoord te geven op problemen die wij deels aan onszelf te wijten hebben.’

Opland (Nederland), z.t., z.j.

Rusland. Daarbij speelde de karikatuur of cartoon in op het veelal latente, maar soms opblazende antisemitisme, dat in het oude, christelijke Europa voortleefde.

Het naoorlogse humanisme en pacifisme heeft datzelfde Europa een nieuw elan verschaft, dat ook in de cartooncultuur tot uiting komt. Zelf ben ik opgegroeid met tekenaars van het absurde, zoals Breyten Breytenbach, Lorie, Lucebert, Opland, Ops, Plantu, Sempé, Saul Steinberg, Topor en Willem. Ze bestrijken een brede waaier van vrije kunstenaars, illustratoren en cartoonisten. Veel van hun tekeningen bekijkt men het best ‘op de hand’, liever dan frontaal, in een lijstje aan de muur. Dat laatste gebeurt vaak ook, vanwege de zeldzaamheid.

Tekeningen kunnen echter ook werken als een logo of, zo men wil, als een vlag, waarachter een groep mensen aanloopt.

Denk maar aan Oplands beroemde cartoon ‘Kernwapens de wereld uit’, die ook buiten Nederland bekendheid kreeg. Al was het omdat het simpele figuurtje de vanzelfsprekendheid verbeeldde van de boodschap, waar een weldenkend mens het vrijwel onmogelijk mee oneens kan zijn.

Hoeveel complexer ligt dit als het om een thema als de Europese Unie gaat. Het is een begrip met vele gezichten, waarvan de euro – en in ons geval het euroteken – het meest direct aanspreekt. In de publieke beeldvorming staat het bijna model voor de EU, in goede en, vooral, in slechte tijden.

Maar neem nu de vluchtelingencrisis, die inwerkt op gevoelens variërend van vreemdelingenangst tot welkomstcultuur. Ik herinner mij een cartoon uit de tijd van het Schengenverdrag: een douanier en slagboom met daarachter een menigte

vreemdelingen, onder wie asielaanvragers en mogelijke terroristen. Rechtstreekse bangmakerij, vond en vind ik nog steeds. Onder de recente tekeningen word ik verrast door een ingekleurde tekening van een zonnende vrouw op luchtbed op het water, met daaronder de contouren van verdronken vluchtelingen. Het beeld is verdacht mooi, maar snijdt diep. Het gaat allemaal over ons onvermogen om als bewoners van de villawijk van de wereld een zinnig antwoord te geven op problemen, die wij deels aan onszelf te wijten hebben. De tentoonstelling *SCHERTS* toont dus vooral een spiegel, waarbij de titel zowel op de cartoons als op het menselijk tekort slaat.

De expositie zelf is het resultaat van een lang proces, ooit begonnen met een idee van mijn vroegere collega Hans Albersen. In de periode van het Verdrag van Maastricht was hij hoofd afdeling communicatie van de provincie Limburg. Om ons breder te oriënteren, reden we samen naar het European Cartoon Center (ECC) in Kruishoutem, in de Vlaamse Ardennen. Daar bleek het aanbod van cartoonisten vele malen omvangrijker en mondialer van aard te zijn dan wij dorsten vermoeden. Net als andere centra en verenigingen organiseert het ECC internationale cartoonwedstrijden, met inzendingen uit alle hoeken van de aardkloot. De expositie *Vrijmoedig*, nu te zien in het Centre Céramique is er een duidelijk voorbeeld hiervan.

Belangrijk waren de ons verstrekte adressen, waaronder van persmusea en de Franse verzamelaar Jean-Marie Bertin, die ons aan een massa, grotendeels Franse

EUROPA CALLING!

Scherts maakt onderdeel uit van *Europa Calling! Maastricht Treaty 25th Anniversary*. Met conferenties, ontmoetingen en tentoonstellingen houdt de organisatie iedereen een spiegel voor over Europa om na te denken over de toekomst van de EU. Het programma maakt Maastricht, vooral het Gouvernement aan de Maas, weer een echte werkplaats voor Europa die iedereen, jong of oud, pro of contra, mag gebruiken. europecalling.nl

cartoons heeft geholpen. Mede daardoor geïnspireerd, besloten wij om bestaande cartoons uit heel Europa te gaan delven, via de media en via de cartoonisten zelf.

Voor deze lastige en bovendien tijdrovende klus werd Rob Kooiman (freelance curator) aangetrokken. Hij onderzocht kranten en tijdschriften en speurde naar cartoonisten, in ook voor ons weinig bekende landen. Uiteindelijk ontstond zo een solide basis voor de tentoonstelling en de onderhavige uitgave in het cultuurblad *Zuiderlucht*.

In totaal zijn er ruim 500 cartoons verzameld, waarvan er zo'n 300 in aanmerking kwamen. Uiteindelijk zijn er vanwege de gegeven ruimte 150 hiervan overgebleven. Een vijftigtal hieruit is opgenomen in dit katern, dat mede als catalogus dienst doet.

De beeldende aanspreekbaarheid en kwaliteit vormden de voornaamste selectiecriteria. In het geheel aan tekentalenten zie je soms echo's van de hierboven genoemde grote namen. Van hard tot melig tot poëtisch. Van een snelle rake stijl tot een fijn uitgewerkte kleurenprent. Alle smaken komen voorbij. Uitgesloten zijn tekeningen waarop louter binnenlandse politieke verhoudingen en personen figureren, die in andere landen niet of nauwelijks worden herkend. Toch is de nodige moeite getroost om alle landen van de EU in de expositie te vertegenwoordigen. Dat dit niet evident

Schot (Nederland), z.t., z.j.

was, is wellicht te herleiden tot onze eigen vooroordelen en de Noord- en West-Europese geboorneerdheid ten aanzien van met name Zuid- en Oost-Europa. De expositie biedt de bezoeker daarom een veelheid aan stemmen.

SCHERTS omspannt de hele periode vanaf het Verdrag van Maastricht in 1992 en de daarmee opgerichte Europese Unie tot en met de Eurocrisis en de Brexit, een wel uiterst pikante afsluiting van de eerste 25 jaar. En die als vanzelf ook een nieuw begin vormt. Maar waarvan? Ondanks of juist door de onzekerheid, die de financiële, culturele en geopolitieke spanningen inboezemen, moet er ook gelachen worden. Maar, zoals hierboven al aangegeven, humor vergt soms moed. Voordat je het beseft, voelt iemand of een groep mensen zich tekort gedaan. Dat lijkt nu meer dan ooit het geval. Het heeft altijd al geheerst onder dictators van diverse allooi en onder ideële en religieuze scherpstijpers. Inmiddels zorgt internet voor onmiddellijke verspreiding. Wereldwijd, tot in uw straat. Wacht u voor de terreur van de beledigden.

Succes heeft vele vaders, maar ook in 1992 prikten enkelen door de euforie

heen.

Hierop hebben niet alleen linkse critici en cartoonisten het patent. Zie bijv. Willems boekje uit die tijd met vileine, vaak scabreuze portretten van de (toen nog) twaalf landen van de EU.

Onze tentoonstelling laat tekeningen zien uit het hele politieke spectrum, inclusief die uit de rechts-populistische pers. Maar weet: elke cartoonist rekent zich tot de wereld die hij/zij van op afstand aanschouwt.

Met name in de westerse media zijn cartoonisten vaste waarden. In het ene land meer dan in het andere, waar minder persvrijheid heerst. Maar ook daar wordt gelachen. En hoe. De verschillende cartoons weerspiegelen de verschillende kijk van landen op gemeenschappelijke kwesties. Dat moet ons interesseren. Laat dit dus een oproep zijn om ons te verplaatsen in die andere Europa's, waarvan wij zo verdomde weinig weten. Begin eens bij een cartoon. En lees daarna verder. Voorbij die vrolijke komma. ■

Ad Himmelreich is conservator van de kunstcollectie provincie Limburg.

VASTGELEGD & GETEKEND

DRIE EXPO'S BIJ 25 JAAR VERDRAG VAN MAASTRICHT:

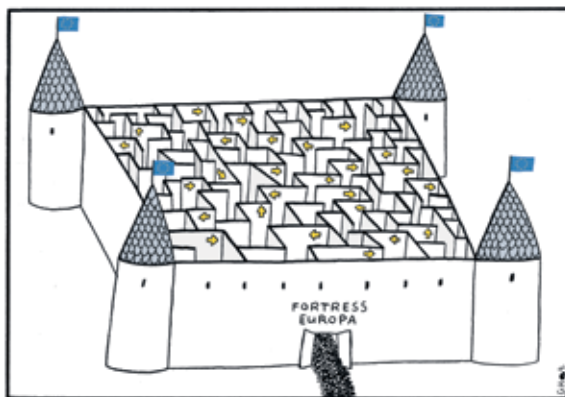
VRIJMOEDIG. Actuele cartoons over Roosevelt's Vier Vrijheden. Van 2 december t/m 24 februari in Centre Céramique Maastricht.

ONTGRENSD. Foto's van landsgrenzen in Limburg toen en nu. Van 2 december t/m 24 februari in Theater aan het Vrijthof

SCHERTS. Internationale cartoons van Maastricht tot Brexit. Van 2 december t/m 24 februari in het Gouvernement.

Tomas (Italië), 'Bean', 2016

Schot (Nederland), 'Fortress Europa', z.j.

Hanel (Duitsland), 'Maastrichter Strasse', 1992

© **Marec** (België), z.t., Het Nieuwsblad, 2015

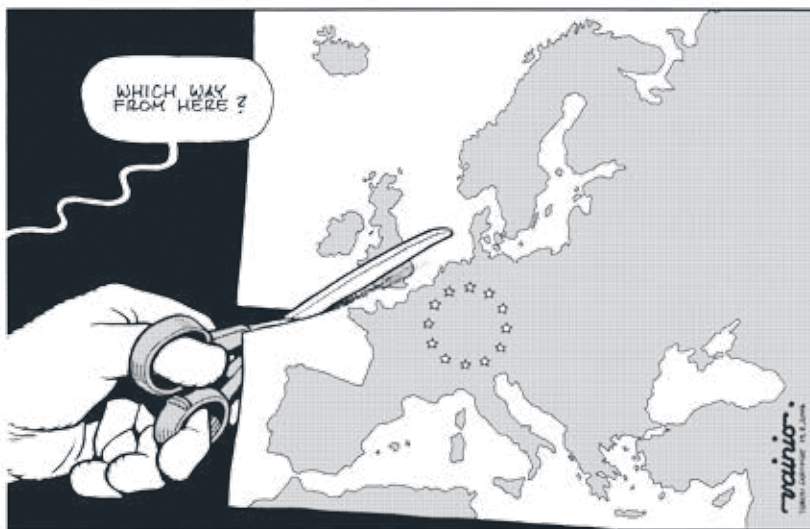
Kostas Koufogiorgos (Duitsland), 'Ziel', 2016

Agim Sulay (Italië), 'To Europe', z.j.

Georgopolis (Griekenland), z.t., Realnews, 2015

Vainio (Finland), 'Which way from here', Turun Sanomat (Turku), 2016

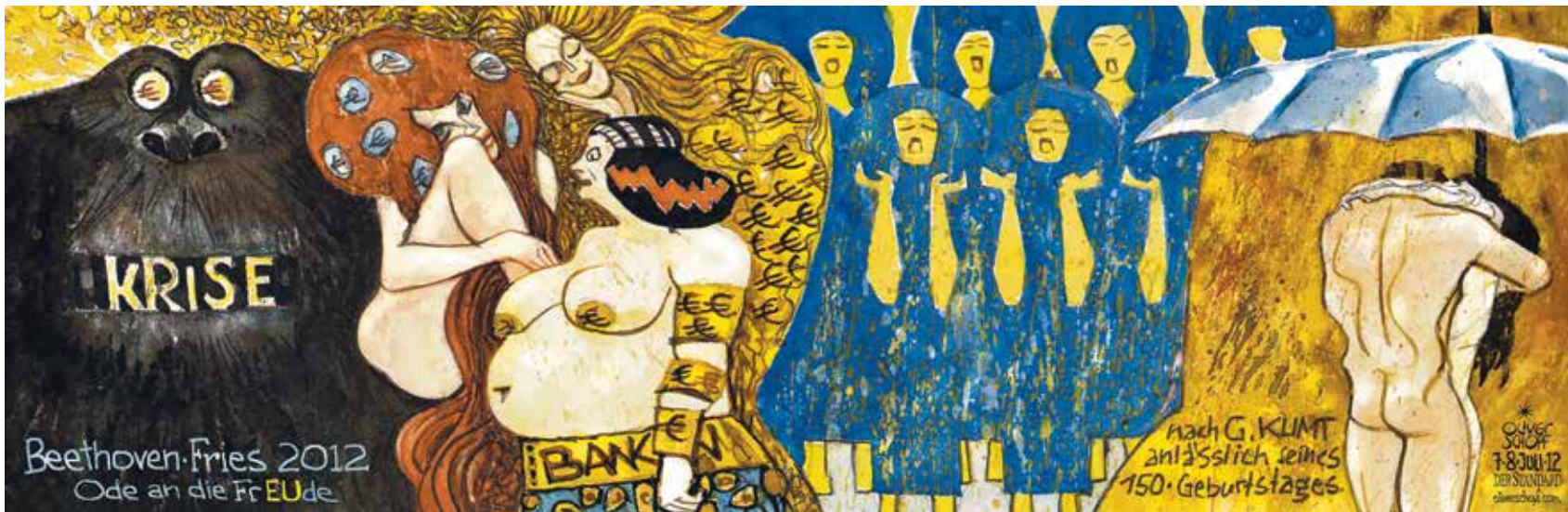
Marie Plotena (Tsjechië), z.t., 2003

Gottfried (Duitsland), 'Reset', z.j.

Zaharans (Letland), z.t., 2010

Oliver Schopf (Oostenrijk), 'Beethoven fries', *Der Standard*, 2012

Georgopolis (Griekenland), z.t., *Realnews*, 2015

"Looks fine to me."

Dowling (Ierland), z.t., z.j.

Mikulas Sliacky (Slowakije), z.t.

Kap (Spanje), z.t, z.j.

Chris Riddell (Engeland), Margaret Thatcher & Norman Tebbit facing Maastricht, *The Independent*, 1991, (Schenking Tanya en Loe van Haarlem aan de Provincie Limburg)

Joe (Hongarije), 'Eurosceptic'

Peter van Straaten (Nederland), 'Europa', *Vrij Nederland*, ca. 2002

Licurici (Roemenië), 'The Eurosnail'

Georgopolis (Griekenland), z.t., *Realnews*, 2016

@RLOppenheimer vrij naar Munch

Ruben (Nederland), z.t, z.j.

R-EU-RING IN MAASTRICHT

Zoals indertijd beoogd heeft het Verdrag van Maastricht de stad tot ver buiten de grenzen bekendheid gegeven. Wat doet Maastricht anno nu om die 'Europese naam' uit te dragen, behalve een kunstwerk op een naamloze rotonde? Waar blijft het museum waar het verhaal van het verdrag en de euro wordt verteld? **DOOR HANS ALBERSEN**

B

russel, Straatsburg, Luxemburg. In dat rijtje wilde Maastricht zich in 1991 graag scharen als vierde stad met Europese betekenis, uitstraling en imago. In de aanloop naar de Eurotop op 9 en 10 december van dat jaar leek er een gouden kans te liggen. Nederland was dat halfjaar, volgens het roulerend voorzitterschap in wat toen nog de Europese Gemeenschap heette, voorzitter van de Raad van Europa. Dankzij een succesvolle lobby van de provincie Limburg, met een hoofdrol voor gouverneur Sjeng Kremers en burgemeester Philip Houben, koos Den Haag voor Maastricht als de stad waar de Eurotop zou worden gehouden. Maar de voortekenen waren niet gunstig. Allereerst niet bij het journaal. Vele journalisten associeerden Maastricht met de eerste Eurotop, die van 1981, toen de afsluitende maaltijd met salmonella besmet bleek, met alle gevolgen van dien. Een herkansing tien jaar na dato? We kregen hooguit het voordeel van de twijfel. De gouden kans leek op maandag 30 september 1991 vervlogen. Die dag, in voorzitterschapsjargon later aangeduid als Zwarte Maandag, schoot Europa het

Nederlandse plan voor de toekomst van Europa aan flarden. Er restten nog maar twee maanden om het tij te keren. Maar, geheel in de Nederlandse traditie van onze strijd tegen het water, lukte het om het tij alsnog te keren. Dankzij een huzarenstukje onder aanvoering van Ruud Lubbers en Hans van den Broek kwam er op 9 en 10 december een Verdrag van Maastricht over de Europese Politieke Unie én de Europese Monetaire Unie. Met die laatste zou Maastricht de geboortegrond worden van de nieuwe gemeenschappelijke munt: de euro. Waarbij Portugal, de volgende voorzitter van Europa, zo coulant was Maastricht de eer te gunnen om het verdrag te laten ondertekenen in de stad waar het verdrag was afgesloten: Maastricht. Aldus geschiedde op 7 februari 1992.

Opnieuw streek een enorm Europees circus neer in Maastricht, opnieuw in het Gouvernement aan de Maas waar twee maanden eerder de Europese Raad had vergaderd. Met één verschil. De Raad vergaderde in de Feestzaal, een grote ronde zaal op de begane grond in het bestuursdeel van het Gouvernement. Normaal een lege zaal, slechts een zwarte

vleugel contrasteert er met het witte Portugese én Griekse marmer. Zelfs de muziek moest toen even wijken voor de Top.

Gelukkig is de zaal helemaal vlak want waar Europa vergadert, zijn er geen rangen en standen. De Statenzaal, een etage hoger, kent enige niveauverschillen, maar voor een ondertekeningssceremonie is dat geen probleem.

De verder lege Feestzaal kon makkelijk met ingevlogen meubilair van het ministerie van Buitenlandse Zaken worden ingericht, zodat iedereen een gelijke plek aan tafel had. En iedereen, dat waren er meer dan tot dan gebruikelijk. Want behalve het afsluiten van de Europese Politieke Unie stond ook de Europese Monetaire Unie op 9 en 10 december 1991 op de agenda. De regeringsleiders hadden dus niet alleen, traditiegetrouw, hun minister van Buitenlandse Zaken bij zich, maar ook hun minister van Financiën. Voor Nederland was dat Wim Kok. Voeg daarbij dat ook de voorzitter van het Europees Parlement en de voorzitter en twee vicevoorzitters van de Europese Commissie aanschoven en je komt uit op veertig gespreksdeelnemers. Allemaal in >>

Het kan nog steeds. Juist in Maastricht, de stad waarvan de inwoners zich de geuzennaam 'Sjengen' hebben aangemeten.

die ene Feestzaal. Aangevuld met tolken om in de negen talen van het Europa-van-toen geen Babylonische spraakverwarring te laten ontstaan.

Een verdrag tekenen is één ding, een verdrag van kracht laten worden in de hele Unie was heel wat anders. Het nieuwe verdrag maakte in Europa tal van politieke krachten los. In alle (toen nog) twaalf lidstaten moesten de parlementen het verdrag ratificeren. In sommige landen, zoals Ierland, Denemarken en Frankrijk, kon dat pas na een referendum.

De kleine landen niet te na gesproken, was Frankrijk als grootmacht toch de beeldbepalende natie. Wie in 1992 tijdens zijn vakantie Frankrijk aandeed, kan het zich nog herinneren, overal in het land hingen de affiches met 'Maastricht Oui' en 'Maastricht Non' en waren dezelfde teksten op bruggen, viaducten en muren gekalkt. De Fransen maakten ook anderszins werk van het referendum. Kranten drukten in speciale bijlagen het hele verdrag af zodat de lezers/kiezers konden weten waar het om ging.

In Maastricht volgden we de ontwikkelingen in Frankrijk met klamme handen. Een Frans 'Non' zou ons bijzetten in steden met een negatieve klank, in die tijd een rijtje met namen als Bhopal en Tsjernobyl - terwijl wij ons liever koesterden in de stralende sterren op de Europese vlag. Met de uitslag van het Franse referendum, een magere 51 procent 'Oui' tegenover 49 procent 'Non', leek de weg naar succes verzekerd.

De hernieuwde mediabelangstelling voor Maastricht vanuit de Europese lidstaten na 7 februari 1992, de dag van de ondertekening, was voor ons een indicatie in welk land een parlementaire behandeling van het verdrag aanstaande was. Journalisten kwamen dan graag even terug naar Maastricht om te kijken hoe de vlag er bij hing. Zoals ze ook terugkwamen rond 1 november 1993 toen het verdrag daadwerkelijk in werking trad. En terugkwamen in 2001, aan de vooravond van de invoering van de euro op 1 januari 2002. En terugkwamen toen de Europese Centrale Bank tijdens een

bijzondere vergadering op 7 februari 2002 in Maastricht de balans opmaakte van de invoering van onze uniforme munt.

Met het verdrag kreeg Maastricht een gigantische naamsbekendheid, in Europa maar ook ver daarbuiten. We werden meer dan een voetnoot in de Europese geschiedenis. Hadden we vooraf geweten dat dit Verdrag er zou komen, dan hadden we ons veel werk en inzet kunnen besparen. Een mega-promotiecampagne moest Maastricht op de kaart zetten - van de inhoud moest het na Zwarte Maandag niet meer komen. En alleen het simpele feit dat Maastricht de locatie van de Eurotop was, zou niet voldoende zijn - hoewel het uniek was dat een niet-hoofdstad twee keer zo'n bijeenkomst mocht huisvesten.

M

Maar Maastricht had goede ijzers in het vuur om Den Haag tot die beslissing te brengen. Een goede lobby is natuurlijk onontbeerlijk, aan de basis ligt hoe dan ook de kracht van argumenten. En argumenten had en heeft Maastricht: gelegen midden in een mini-Europa: de Euregio Maas-Rijn. Een gloednieuw Gouvernement, prima gelegen, goed te beveiligen en met legio vergaderfaciliteiten op hoog niveau, het leek alsof architect Gerard Snelder het gebouw voor zo'n Eurotop had ontworpen. Daarnaast een internationaal georiënteerde regio met (dankzij de toeristische traditie van de streek) voldoende hotelbedden én een nieuw congrescentrum, het MECC, dat op twee dienstwagenminuten van het Gouvernement als internationaal perscentrum fungeerde.

De typische couleur locale die een stad aan een vergadering van de Europese Raad kan geven, is inmiddels passé. Tijdens de Eurotop van 2001 in Nice werd besloten tot een andere stemverhouding in de Raad van Ministers, hetgeen nadelig uitpakte voor België. Ter

compensatie eisten en kregen de Belgen de toezegging dat, zodra de Unie achttien leden zou tellen, alle bijeenkomsten van de Europese Raad in Brussel zouden worden gehouden. Inmiddels telt de EU 28 lidstaten, en worden de veelal spraakmakende bijeenkomsten van de Europese Raad inderdaad elk jaar in Brussel gehouden.

Europa heeft Maastricht veel gebracht. We staan inmiddels in het lijstje Brussel, Straatsburg, Luxemburg, Frankfurt. En Schengen. Schengen? Ja, Schengen!

Europese verdragen kennen geen competitie. Maar het nog geen 4000 inwoners tellende Luxemburgse grensplaatsje heeft aan het Verdrag van Schengen, beter bekend als de Schengen Akkoorden, een heus Europees museum overgehouden. Net als Schengen ligt Maastricht vlakbij een drielandenpunt, een symbolische plek voor internationalisering, maar de stad heeft (buiten een vaste expositie in het goed beveiligde Gouvernement met kopie van het verdrag) geen museum dat aan het Verdrag van Maastricht herinnert. De stad zelf kent slechts één als zodanig herkenbaar aandenken aan dat verdrag, een kunstwerk van Maura Biava, *The Stars of Europe*, op een naamloze rotonde tussen het Gouvernement en Plein 1992. Een plek om te bezoeken, om er kennis op te doen, informatie te krijgen over de euro en de geschiedenis van de Europese munt, is er niet. Geen plek om de r-EU-ring van toen en nu te beleven.

Maar het kan nog steeds. Juist in Maastricht, de stad waarvan de inwoners zich de geuzennaam 'Sjengen' hebben aangemeten. Als het nu niet lukt, bij dit zilveren herdenken, kan het nog in 2018, een kwart eeuw na de daadwerkelijke inwerkingtreding van het Verdrag van Maastricht. Dan is Europe Calling Again.

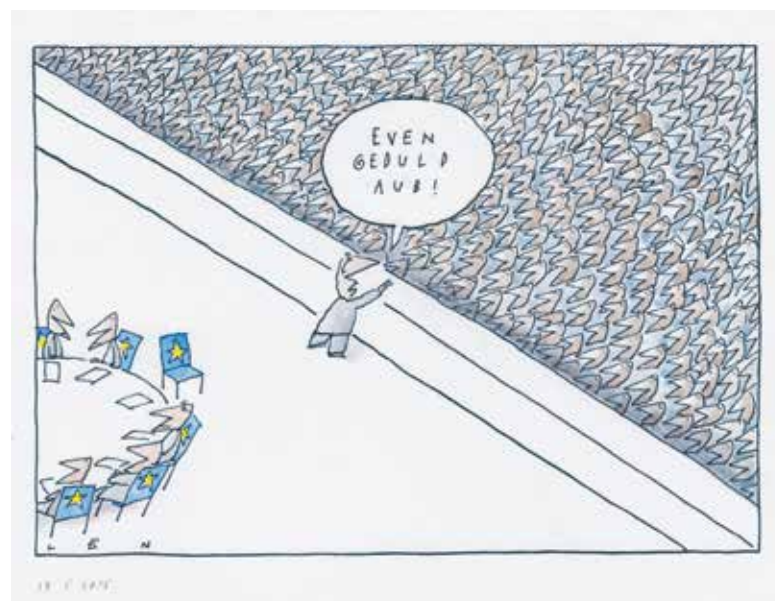

Hans Albersen was ten tijde van de ondertekening van het Verdrag van Maastricht hoofd communicatie bij de provincie Limburg.

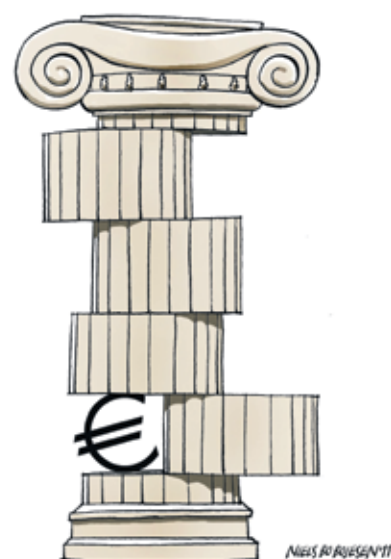
Lectrx (België), z.t., De Standaard, z.j.

Len (Nederland), 'Even geduld aub', Trouw, 2015

Kotrha (Slowakije), z.t.

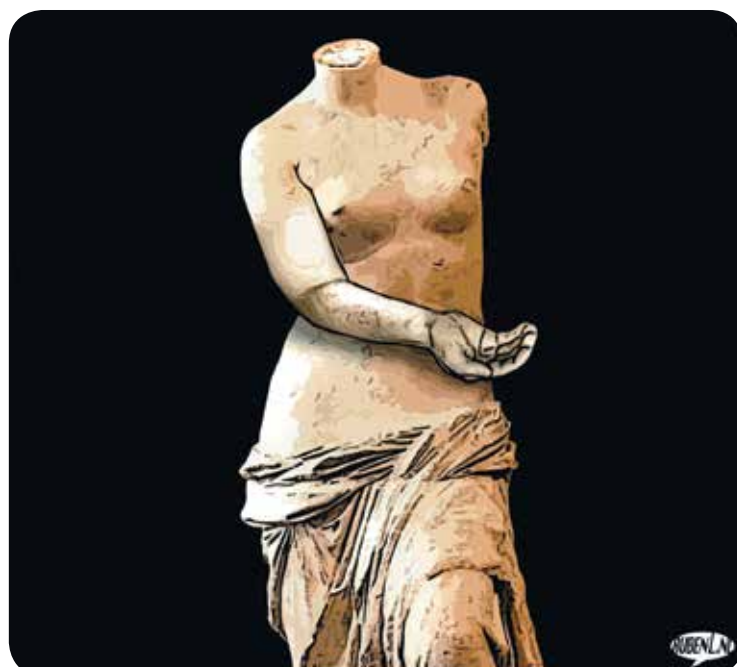

Niels Bo Bojesen (Denemarken), Greece and the EU', 2011

La fin d'une grande idée

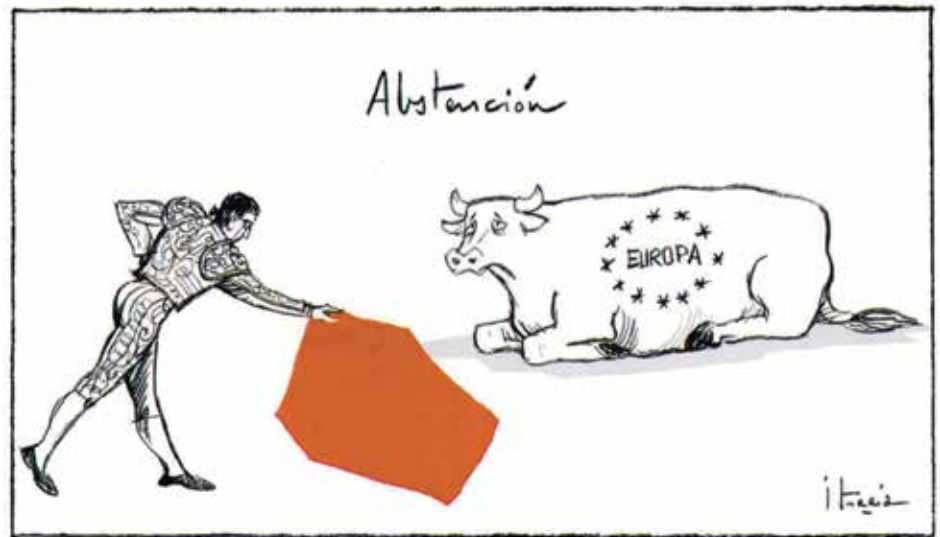
Jacques Faizant (Frankrijk), z.t., Le Figaro, 1992

Ruben (Nederland), z.t., z.j.

Niels Bo Bojesen (Denemarken), z.t., 2016

Iturria (Frankrijk), 'Abstention', Sud Ouest, 2009

Kap (Spanje), z.t., 2014

Marijn (Nederland), z.t., Eindhovens Dagblad, 2010

Matt Pritchett (Engeland), z.t., The Daily Telegraph, 1993

Pavel Kuczynski (Polen), z.t., 2005

DE HOOFDSTAD VAN EUROPA

1992

Op 7 februari wordt in het Gouvernement te Maastricht het Verdrag betreffende de Europese Unie ondertekend. Het verdrag markeert een nieuwe stap in de Europese integratie en vormt het startsein voor de invoering van de Euro.

2017 '25 jaar Verdrag van Maastricht' wordt groots gevierd. De zuidelijkste stad van Nederland waant zich weer even de hoofdstad van Europa. De rest van Europa denkt aan Donald Trump, Brexit en de voortdurende Eurocrisis.

2021 Het Verenigd Koninkrijk – of wat daarvan over is – treedt officieel uit de EU. Schotland en Noord-Ierland blijven wel lid.

2022 Griekenland verlaat de Eurozone.

2025 Onafhankelijkheidspartijen in regio's van onder meer Spanje en Italië maken een spectaculaire groei door. Sommige regio's willen in de EU blijven, andere juist niet. President Le Pen treft voorbereidingen voor een Franse terugtrekking uit de EU.

2026 De Oostenrijkse stad Klagenfurt zegt eenzijdig het EU-lidmaatschap op.

2026 Een Vlaamse en een Waalse Europarlementariër raken slaags in het centrum van Straatsburg. Eén van hen valt in het water en eist dat de ander, uit het oogpunt van verdelende rechtvaardigheid, ook te water gaat. Het incident leidt tot een diplomatieke rel en tot een versnelling van het Belgische ontvlechtingproces. Uiteindelijk wordt België uit de EU gezet. Of Vlaanderen en Wallonië. Of ze stappen er zelf uit. Niemand weet het precies. De chaos in Brussel is compleet.

2027 Zweden, Denemarken en Finland verlaten de EU. Ze hebben er geen zin meer in. Nederland blijft vooralsnog lid. Onvrede hierover leidt tot lokale referenda. Roosendaal is de eerste Nederlandse gemeente die het EU-lidmaatschap opzegt.

2028 De regio Transsylvanië wil uit de EU, maar de grootste

steden in het gebied willen erin blijven. De Europese Commissie werkt aan een gatenkaasmodel voor Europese integratie. De Deense stad Thisted dient een verzoek tot uittreding in. Het wordt niet ontvankelijk verklaard omdat Denemarken al geen lid meer is.

2029 Zestien overgebleven lidstaten, 78 regio's en 312 stadstaten besluiten unaniem de EU – of wat daarvan over is – op te heffen. Brussel is nu helemaal nergens meer hoofdstad van. Unaniem? Nee, één stad blijft moedig weerstand bieden aan de desintegratie. Het is de stad van het legendarische verdrag. Het is Maastricht.

2031 Maastricht is het enige lid van de Europese Unie, hetgeen de besluitvorming aanzienlijk vergemakkelijkt. MVV wordt Europees kampioen. De stad zet zich in de markt als 'Maastricht: the One and Only City of Europe'. Het is een geweldig succes. Toeristen geven er massaal hun laatste, elders ongeldig geworden Euro's uit. De munt wordt in de volksmond aangeduid als Meuro.

2036 Aangelokt door de ongekende bloei van Maastricht sluiten Sittard-Geleen, Aken en Hasselt zich aan bij Maastricht. Andere steden en regio's volgen.

2042 Op 7 februari wordt in het Gouvernement te Maastricht het Verdrag betreffende de Nieuwe Europese Unie ondertekend. Ook Nederland – of wat daarvan over is – wordt lid. Op beide oevers van de Maas verrijzen reusachtige kantoren. De Europese Centrale Bank wordt gevestigd in Borgharen. Maastricht is de hoofdstad van Europa. ■

DUNCAN LIEFFERINK

Duncan Liefferink is onderzoeker Europees milieubeleid aan de Radboud Universiteit Nijmegen en medewerker van maandblad Zuiderlucht.

COLOFON

Deze uitgave werd mogelijk gemaakt door de provincie Limburg. **Teksten:** Hans Albersen, Ad Himmelreich, Duncan Liefferink | **Realisatie:** Ad Himmelreich (i.s.m. bureau communicatie provincie Limburg) en Rob Kooiman (ARTOF museumprojecten) | **Vormgeving:** Obidesign/Annebeth Nies **Met dank aan:** European Cartoon Centre Kruishoutem, John Kampstra (Centre Céramique Maastricht), Jean-Marie Bertin, Loe van Haarlem.

Wij hebben alle moeite gedaan om rechthebbenden van copyright te achterhalen. Personen of instanties die aanspraak maken op bepaalde rechten, wordt verzocht contact op te nemen met de Provincie Limburg.

